

# МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО У ВИЩІЙ ШКОЛІ: ТЕОРІЯ, ПРАКТИКА ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-630-3-67>

## ПОЛЬСЬКА МУЗИКА ХХ СТОЛІТТЯ В ПРОСТОРІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ

**Коменда О. І.**

*доктор мистецтвознавства, професор,  
професор кафедри музичного мистецтва  
Волинський національний університет імені Лесі Українки  
м. Луцьк, Україна*

Польська музика ХХ століття має багаті досягнення, маловідомі або й зовсім невідомі українському слухачу, професійному експертному середовищу і навіть теперішнім здобувачам освіти, які навчаються за спеціальністю «Музичне мистецтво» у закладах вищої освіти, фаховій передвищій освіти тощо. Ця ситуація є результатом багаторічної ідеологічно хибної, заангажованої орієнтації освітніх та навчальних програм українських закладів спеціалізованої мистецької освіти. В наш час більшість закладів в курсах сучасної зарубіжної музики переорієнтовуються на поглиблене вивчення музики країн Західної Європи, США та інших країн та континентів, однак процес цей не є таким швидким та якісним, якби цього хотілося та можна було би сподіватися. Це зумовлено інертністю викладацького складу, різкою невідповідністю потреб оновлення не лише об'єкту навчання, але й належних методологічних підходів. Такий висновок можна зробити, переглянувши силабуси та робочі навчальні програми з різноманітних курсів, що передбачають вивчення музики ХХ–ХХІ століття, і які викладаються в закладах вищої освіти України для здобувачів освіти за спеціальністю «Музичне мистецтво» [1–8].

Зовсім крихітне місце в цих курсах відведено польській музиці ХХ століття. В кращому випадку – це побіжна згадка про композиторів В. Лютославського, К. Пендерського, Г. Гурецького або оглядове вивчення їхньої творчості, на що відведено 1–2 години курсу. Тим не менше, польська музика важлива для українців, які переосмислюють своє історичне минуле в контексті відновлення якомога більш дійсних уявлень про Річ Посполиту як ранньомодерну державу, до складу якої входили українці, поляки, литовці, латвійці, естонці, молдавани. Розуміння та глибша усвідомленість польської музики необхідна для

відновлення належних творчих контактів між Польщею та Україною – на рівні виконання музики в рамках міжнародних конкурсів, фестивалів, освітніх обмінів, майстер-класів тощо.

Виходячи зі сказаного та на основі власного педагогічного досвіду як у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, так і у Волинському фаховому коледжі культури і мистецтв імені І.Ф. Стравінського Волинської обласної ради, вважаю, що курс польської музики ХХ століття (як окремий вибірковий освітній компонент) або ж як складова частина курсу «Музики ХХ століття» має містити зокрема, такі твори таких польських композиторів:

- **Мечислав Карлович** (1876–1909), романси на слова млодопольських поетів, симфонічні поеми «Станіслав і Анна Осьвеціми», «Сумна розповідь», симфонія «Відродження»;

- **Кароль Шимановський** (1882–1937), Друга фортепіанна соната, Друга симфонія, Третя симфонія («Пісня про ніч»), Четверта симфонія, балет «Харнасі», фортепіанні цикли «Метопи», «Маски», Три п'єси для скрипки і фортепіано «Міфи», Перший концерт для скрипки з оркестром, опера «Король Регер», ораторія «Stabat mater»;

- **Тадеуш Шеліговський** (1896–1963), опера «Бунт жаків»;

- **Болеслав Войтович** (1899–1980), Друга («Варшавська») симфонія;

- **Вітольд Рудзінський** (1913–2004), опера «Манекени»;

- **Збігнєв Турський** (1908–1979), Друга симфонія («Олімпійська»);

- **Вітольд Лютославський** (1913–1994), Перша симфонія, Друга симфонія, Третя симфонія, Четверта симфонія, «Простір сну» для баритона і оркестру, Концерт для оркестру, «Траурна музика», «Книга для оркестру»;

- **Казимир Сероцький** (1922–1981), кантата «Варшавський камінь», кантата «Ніобея», вокальний цикл «Очі повітря», «Pianofonie» для фортепіано, оркестру та електронної апаратури;

- **Анджей Кошевський** (1922–2015), хорові твори;

- **Влодзімеж Котонський** (1925–2014) «Сіроко»;

- **Тадеуш Берд** (1928–1981), «Чотири есе», «Чотири діалоги» для гобоя і камерного оркестру, «Психодрама», «Елегія» для оркестру;

- **Ромуальд Твардовський** (1930–2024), опера «Марія Стюарт»;

- **Кшиштоф Пендерецький** (1933–2020), Перша симфонія, «Страсті за Лукою», «Dies irae», «Космогонія», «Stabat mater», «Польський реквієм», «Te Deum», Перший скрипковий концерт, опери «Втрачений рай», «Чорна маска», «Король Убю», «Трен» («Плач за жертвами Хіросіми»);

- **Генрик Гурецький** (1933 р.н.), «Старопольська музика», Друга («Коперниківська») симфонія, Третя («Симфонія сумних пісень») симфонія, «Рефрен» для оркестру;

– **Кшиштоф Меєр** (1943 р.н.), П'ята симфонія.

Запропонований перелік творів польських композиторів є не лише достатньо репрезентативним щодо основних напрямків і тенденцій розвитку польської музики ХХ століття, але й супроводжується в додатку до цих тез покликаннями на актуальні виконання цих творів, представлених на платформі YouTube, за наявності – з нотними партитурами, тож він може цілком заслуговує на те, щоб стати основою спеціального курсу як цілком самостійного вибіркового компоненту, а також у своєму повному чи скороченому (за необхідності) вигляді – безпосереднім керівництвом педагога до дії.

### Література:

1. Коменда О. Курс сучасної музики у просторі університетської мистецької освіти. *Development of Higher Art Education in the Republic of Latvia and Ukraine. Proceedings of the Scientific and Pedagogical Internship*. January 27-March 9, 2025. Riga, the Republic of Latvia: ISMA University of Applied Sciences, 2025. P. 58-61.

2. Робоча програма з навчальної дисципліни «Сучасна музика» складена для здобувачів вищої освіти відповідно до програми підготовки фахівців за спеціальністю магістра ступеня вищої освіти 025 «Музичне мистецтво», за денною формою навчання / розробник: Зосім О. Л. Київ: ТНУ імені В.І.Вернадського. 2020. 12 с.

3. Робоча програма навчальної дисципліни «Сучасна музика» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, галузь знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальність 025 «Музичне мистецтво», освітньо-професійна програма «Музичне мистецтво» / розробник: Сікорська А.В. Хмельницький: ХФМК ім. В.І.Заремби. 20 с.

4. Робоча програма навчальної дисципліни «Сучасна музика» для профілізації «Фортепіано» з галузі знань 02 «Культура і мистецтво» зі спеціальності 025 «Музичне мистецтво» / розробник: Чернова І.В. ЛНМА імені М. В. Лисенка, 2021. 18 с.

5. Силабус дисципліни «Сучасна музика» для здобувачів вищої освіти відповідно до програми підготовки фахівців за освітнім ступенем бакалавра спеціальності 025 «Музичне мистецтво» / розробник: Осадча С.В. Одеса: ОНМА імені А.В.Нежданової. 2023. 6 с.

6. Силабус навчальної дисципліни «The New Ways of the 20<sup>th</sup> - 21<sup>st</sup> century Music Theater» для здобувачів освіти галузь знань: 02 «Культура і мистецтво» спеціальності 025 «Музичне мистецтво» освітніх ступенів «Бакалавр», «Магістр» / розробник: Ващенко О.В. Харків: ХНУМ ім. І.П.Котляревського.2023, 4 с.

7. Силабус ОК «Музикознавство і менеджмент» підготовки магістра галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки, спеціальності В5 Музичне мистецтво за освітньо-професійною програмою «Музичне мистецтво» / розробники: Коменда О. І., Головей

В. Ю., Кашаюк В. М., Чепелюк В.А., Цейко Н. О. Луцьк: ВНУ імені Лесі Українки, 2025. 57 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1d6LSrT6qnr0p3YhB5TAcV84QR3e6-ZC/view> (дата звернення 12.05.2026)

8. Силабус освітнього компонента «Сучасна музика: тенденції та концепти» для здобувачів освіти галузь знань: 02 «Культура і мистецтво», 03 «Гуманітарні науки» спеціальностей 025 «Музичне мистецтво», 034 «Культурологія», 026 «Сценічне мистецтво» освітнього ступеня «Бакалавр» / розробник: Д'ячкова О.А. Київ: НМАУ. 8 с.

#### Додаток:

1. Aria króla Zygmunta Augusta (Bunt żaków, II akt) Tadeusz Szeligowski. <https://www.youtube.com/watch?v=2xdY1977MzQ>

2. Andrzej Koszewski – Magnificat. <https://www.youtube.com/watch?v=8t3ld0VdxTM>

3. Andrzej Koszewski – Miserere. [https://www.youtube.com/watch?v=00hUaLx\\_sxw](https://www.youtube.com/watch?v=00hUaLx_sxw)

4. Boleslaw Woytowicz (1899-1980): Symphony No. 2 "Warsaw Symphony" (1945). <https://www.youtube.com/watch?v=EkFLj3RHbYM>

5. Duet Anny i Konopnego z op. "BUNT ŻAKÓW (T. Szeligowski) – X2283 – SHELLAC 78RPM. [https://www.youtube.com/watch?v=n\\_SRm92YI4E](https://www.youtube.com/watch?v=n_SRm92YI4E)

6. Ewa Gawrońska – Manekiny. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=djEsR1zhdA>

7. FINALE FROM KASHUBIAN SUITE, Andrzej Koszewski – PADEREWSKI CHAMBER CHOIR. <https://www.youtube.com/watch?v=TT1aVCqWOAw>

8. Gorecki score. <https://www.youtube.com/playlist?list=PLQIB7wf0fbvbxUZwteFwIRG8GA1SDUbz>

9. Henryk Mikolaj Górecki (1933-2010): Old Polish Music for brass and string orchestra Op. 24 (1967-69). <https://www.youtube.com/watch?v=rCWTWr3zFHs>

10. Karol Szymanowski – Masques (1915/1916). <https://www.youtube.com/watch?v=5IppknLbpkA>

11. Karol Szymanowski – Symphony No. 3, Op. 27, "Song of the Night". <https://www.youtube.com/watch?v=KGQz868v4lo>

12. Karol Szymanowski Complete Works with Score. <https://www.youtube.com/watch?v=7AqXrydTmHg&list=PLJK3AyXxZ68V0t3ICJITFaDCXslcw9eM9>

13. Karol Szymanowski: Harnasie (1923–31). <https://www.youtube.com/watch?v=G2mi9csQGeI>

14. Kazimierz Serocki – Pianophonie (1976–78). <https://www.youtube.com/watch?v=u8hK5Ga43jk>

15. Kazimierz Serocki (1922-1981). [https://www.youtube.com/watch?v=AdGC\\_EqPd3k&list=PLdNL6SeARzKVV0DvrXG5BO\\_pHa1IXdXDC](https://www.youtube.com/watch?v=AdGC_EqPd3k&list=PLdNL6SeARzKVV0DvrXG5BO_pHa1IXdXDC)

16. Krzysztof Penderecki – Dies irae (Auschwitz Oratorium); Polymorphia; De natura sonoris. <https://www.youtube.com/watch?v=ommO1vOqMCE>

17. Krzysztof Penderecki – Paradise Lost (1978). [https://www.youtube.com/watch?v=nNHLXYVDjHE&list=PLz\\_ZcIGrsDLbl66S3-E8szh9ISBG5nfPu&index=4](https://www.youtube.com/watch?v=nNHLXYVDjHE&list=PLz_ZcIGrsDLbl66S3-E8szh9ISBG5nfPu&index=4)

18. Krzysztof Penderecki score videos. [https://www.youtube.com/watch?v=0G41KmDsN5s&list=PLSAcT-loHFCnuQj\\_bYjJBuH631q8YRJg](https://www.youtube.com/watch?v=0G41KmDsN5s&list=PLSAcT-loHFCnuQj_bYjJBuH631q8YRJg)

19. Krzysztof Penderecki: Die schwarze Maske / Černá maska / The Black Mask / Czarna maska (1986). <https://www.youtube.com/watch?v=SUhfKcfzSkU>

20. Krzysztof Penderecki: Ubu Rex (1990–1991). <https://www.youtube.com/watch?v=VWY6bMw7q64>

21. Lutosławski – Livre pour Orchestre (Audio + Full Score). <https://www.youtube.com/watch?v=bQ9oIIesPMk>

22. Lutosławski: Les espaces du sommeil. <https://www.youtube.com/watch?v=trOBDQI5dZg>

23. Lutosławski: The Symphonies. [https://www.youtube.com/watch?v=KxPfxCfBy9g&list=OLAK5uy\\_kMhOGyItBsfVc0V30E\\_B0pFc4t3axsnYM](https://www.youtube.com/watch?v=KxPfxCfBy9g&list=OLAK5uy_kMhOGyItBsfVc0V30E_B0pFc4t3axsnYM)

24. M. Karłowicz: Symphony in E-minor, Op. 7 "Rebirth" | Warsaw Philharmonic Orchestra & Andrzej Boreyko. <https://www.youtube.com/watch?v=oKiROZGnuio>

25. Mieczysław Karłowicz – A Sorrowful Tale (Preludes to Eternity). <https://www.youtube.com/watch?v=q3MuY0jyLw4>

26. Mieczyslaw Karłowicz.. <https://www.youtube.com/user/MieczyslawKarlowicz>

27. Pieśń żaków z III aktu op. "BUNT ŻAKÓW (T. Szeligowski) – X2283 – SHELLAC 78RPM. <https://www.youtube.com/watch?v=kUaB76LYxNg>

28. Refrain, Op. 21. <https://www.youtube.com/watch?v=gqX7sOR9cG0>

29. Romuald Twardowski – Aria Marii Stuart z dramatu muzycznego Maria Stuart. <https://www.youtube.com/watch?v=xdtsOZBtdY0>

30. Stanislaw i Anna Oswiecimowie (Stanislaw and Anna Oswiecim), Op. 12. <https://www.youtube.com/watch?v=gBxyoKyqblY>

31. Stuart Maria áriája. <https://www.youtube.com/watch?v=B-mrfnuC36g>

32. Symphony No. 5 for String Orchestra, Op. 44: I. Gaio. <https://www.youtube.com/watch?v=86dWgQgQN08>

33. Symphony No. 5 for String Orchestra, Op. 44: II. Maestoso. <https://www.youtube.com/watch?v=0xMfuSypdCM>

34. Symphony No. 5 for String Orchestra, Op. 44: III. Scherzando. <https://www.youtube.com/watch?v=3SH3bypJU1g>

35. Symphony No. 5 for String Orchestra, Op. 44: IV. Con pazzia.  
<https://www.youtube.com/watch?v=qF-kvaxlct>
36. Symphony No. 5 for String Orchestra, Op. 44: V. Lento.  
<https://www.youtube.com/watch?v=-10AVLcazwb>
37. Symphony No.2 "Copernican" – Henryk Górecki.  
<https://www.youtube.com/watch?v=bvUvmMfSpyc>
38. Tadeusz Baird: Elegia per orchestra (1973).  
<https://www.youtube.com/watch?v=WXcMp1hOiTw>
39. Tadeusz Baird: Four Essays (1958)/ URL:  
<https://www.youtube.com/watch?v=yrS02LXgjRI>
40. Tadeusz Baird: Psychodrama (1972). URL:  
[https://www.youtube.com/watch?v=\\_1lu9ZKlJlk](https://www.youtube.com/watch?v=_1lu9ZKlJlk)
41. Tadeusz Baird: Quattro Dialoghi per oboe e orchestra da camera (1964). <https://www.youtube.com/watch?v=FzfWPUNd1ys>
42. Witold Lutoslawski – Concerto For Orchestra (w/ score) (1950-54).  
[https://www.youtube.com/watch?v=-IYw\\_8xzkWE](https://www.youtube.com/watch?v=-IYw_8xzkWE)
43. Witold Lutoslawski – Musique funèbre. <https://www.youtube.com/watch?v=4JpqUGoPx2M>
44. Włodzimierz Kotoński: Sirocco for Orchestra [Michniewski-Polish RSO. [https://www.youtube.com/watch?v=xUCfn\\_\\_BELQ](https://www.youtube.com/watch?v=xUCfn__BELQ)
45. Zbigniew Turski (1908-1979) : Symphony No. 2 "Olympic" (1948).  
<https://www.youtube.com/watch?v=EluPRDp6Bpc>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-630-3-68>

## **СУЧАСНЕ ЖІНОЧЕ ВОКАЛЬНЕ ВИКОНАВСТВО В УКРАЇНІ: СТИЛЬ, ІНТЕРПРЕТАЦІЯ, ІНДИВІДУАЛЬНІСТЬ**

**Левчук І. І.**

*студент І курсу магістратури факультету культури та мистецтв  
 Волинський національний університет імені Лесі Українки  
 м. Луцьк, Україна*

Сучасне українське естрадне вокальне мистецтво характеризується високим рівнем виконавської майстерності, стильовим різноманіттям та яскраво вираженою індивідуальністю артисток. Українські співачки демонструють поєднання професійної вокальної техніки, сценічної виразності та глибокого емоційного наповнення, що дозволяє їм формувати власний впізнаваний художній стиль і досягати значного успіху як на національній, так і на міжнародній сцені.

Однією з характерних рис сучасного естрадного виконавства є синтез різних музичних напрямів – поп, етно, соул, джазових елементів та академічної вокальної школи. Це сприяє розширенню виражальних